

Ο νέος αριστερός ριαικισμός

Πέντε είναι νομίμως τα βασικά και αλληλο-ενισχυόμενα χαρακτηριστικά μιας βολενοταριστηκής κίνησης υπερβάσει, από την πλευρά του Συνασπισμού/ΣΥΡΙΖΑ, του δικοματωκού ασυτήματος, το οποίο θεωρείται ανόμοιο να ενσωματωθεί αιτήματα που του απευθύνει ένα απορριπτικό περιβάλλον.

Χωρίς καμία αξιολογική κρίση μπορούμε να καταγράψουμε τα ακόλουθα. □ Το πρώτο χαρακτηριστικό σχετίζεται με ένα «γενεακό ζήτημα». Εμπερικλείει, ως αφεπτηριακή στρατηγική στόχευση, τη νέα γενιά (των 700 ευρώ) και, ειδικότερα, τον φοιτητικό πληθυσμό. Οι φοιτητικές καταλήψεις και η εναντίωση στην ανθεώρηση του άρθρου 16 έδωσαν στην Συνασπισμό τη ζωτική δημοσιότητα-ορατότητα, αλλά και τον πίστωση με εργαλειολογική χρησιμότητα, ώστε να κατορθώσει στο εξής να οικειοποιηθεί μέρος μιας διευρυμένης κοινωνικής διαμართρίας στο «σύστημα» του δικοματωκού.

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ***

□ Το δεύτερο χαρακτηριστικό αφορά, ακριβώς, την εκπροσώπηση αυτής της διαμართρίας. Η υπερβάσει του δημοσίου, που ενίοτε εκβάλλει στην πρόταση ενός «νέου κρατισμού», απνχεί την αγίστρωση του νεο-αριστερού λόγου σε ό,τι αυτός αποκαλεί προαγωγή των «κοινωνικών αντιστάσεων» έναντι του δίπολου νεοφιλελευθερισμός/ιδιωτικοποίηση (ας σημειωθεί ότι η κεντρική φόρμουλα «κοινωνικές αντιστάσεις» απαντάται ατόφια και στο λόγο των γάλλων τροσκιστών της Επανάστατικής Κομμουνιστικής Λίγκας του Οθίβι Μπενζανονό, ο οποίος ηγείται αυτόν τον καιρό μιας πρωτοβουλίας διάλυσης της εργατιστικής Λίγκας και συγκρότησης ενός «ευρέως» νέου αντικαπιταλιστικού κόμματος, ανταγωνιστικού τόσο στο κομμουνιστικό όσο και στο σοσιαλιστικό κόμμα. Οι εντυπωσιακές ομοιότητες του εκφερόμενου λόγου ανάμεσα στις δύο πρωτοβουλίες, την ελληνική και τη γαλλική, δεν σματλούν εδώ).

□ Το τρίτο χαρακτηριστικό παραπέμει στη δραστηική υποβάθιση του ιστορικού (κομμουνιστικού και ευρύτερα αριστερού) παρεθότος και στην εγκωμισιαστική πριμοδότηση ενός νεοφιλικού παράγοντος. Στο πλαίσιο αυτό εφμνεύεται η «πολιτικοποίηση» της νέας γενιάς, την ίδια στιγμή που οι παλιότερες (αριστερές) γενιές καλούνται να περάσουν στο πόνθεον μιας τελετωργικής κληρονομιάς (υπενθυμίζοντας, ταυτόχρονα, και τα «ήθη» της).

□ Η αναρίθμηση αυτών των κεντρικών γνωρισμάτων πιστοποιεί την ανάδωση ενός νεο-αριστερού κοινωνιο-ρραϊσμού διαμართρίας («αντίστασης») με διακριτομένη, αλλά μη υλοποιημένη ακόμα, θέληση ηγεμονίας.

Νέου, γιατί εκφράζεται και σε νέους «τόπους», μιτιακά/διαδικτυακά, ενσωματώνοντας ταυτόχρονα σε περίοψη θέση μετα-υλιστικά αιτήματα (π.χ. περιβάλλον, δικαιώματα, μπλόγκερ, κ.λπ.).

Και ραικισμός, γιατί οι ποιητικές υπερβάσεις από την πλευρά της αδιάφθορης, νεοφιλικής, επιλεκτικά υπερ-προοδευτικής ηγεσίας εγκαλούν ευθέως «αριστερότερους» και «ηθικότερους» καταθευθόνσεις.

Επισημαίνει ότι όταν η άρνηση συνεργασίας εκκινεί από μια ψευδοαίσθηση πλήρους αντροπής του πολιτικού σκηνικού, έχουμε να κάνουμε με μια καθήλωση στο στάδιο του ιδεολογικού ναρκισσισμού.

□ Ο **Ανδρ. Πανταζόπουλος**, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα. □ Η δυναμική του πειράματος θα κριθεί σε δύο αλληλένδετα πεδία, στο κοινωνικό και το ιδεολογικό, αν εξαιρέσουμε την έκθεση της παρατεταμένης κρίσης του συστημικού ΠΑΣΟΚ. Στο κοινωνικό πεδίο, στο βαθμό που ο ΣΥΝασπισμός θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή γενεακή/μεσοστρωματική επιρροή του προς συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

□ Ο **Ευκ. Τσακαλιώτης** διεκρινίζει ότι πολλά πράγματα που θα ήθελε η αριστερά δεν μπορούν να γίνουν μόνο από μια κυβέρνηση της αριστεράς. Επισημαίνει έτσι ότι ο ρόλος των κινήσεων δεν εξαντλείται στη διαμართρία αλλά ούτε στην αλλαγή των κοινωνικών συσχετισμών, ώστε να μπορεί μια αριστερή κυβέρνηση να κεφαλαιοποιήσει την κοινωνική άνοχη.

□ Ο **Ανδρ. Πανταζόπουλος**, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

□ Η δυναμική του πειράματος θα κριθεί σε δύο αλληλένδετα πεδία, στο κοινωνικό και το ιδεολογικό, αν εξαιρέσουμε την έκθεση της παρατεταμένης κρίσης του συστημικού ΠΑΣΟΚ. Στο κοινωνικό πεδίο, στο βαθμό που ο ΣΥΝασπισμός θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή γενεακή/μεσοστρωματική επιρροή του προς συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

□ Η δυναμική του πειράματος θα κριθεί σε δύο αλληλένδετα πεδία, στο κοινωνικό και το ιδεολογικό, αν εξαιρέσουμε την έκθεση της παρατεταμένης κρίσης του συστημικού ΠΑΣΟΚ. Στο κοινωνικό πεδίο, στο βαθμό που ο ΣΥΝασπισμός θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή γενεακή/μεσοστρωματική επιρροή του προς συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

□ Η δυναμική του πειράματος θα κριθεί σε δύο αλληλένδετα πεδία, στο κοινωνικό και το ιδεολογικό, αν εξαιρέσουμε την έκθεση της παρατεταμένης κρίσης του συστημικού ΠΑΣΟΚ. Στο κοινωνικό πεδίο, στο βαθμό που ο ΣΥΝασπισμός θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή γενεακή/μεσοστρωματική επιρροή του προς συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

□ Η δυναμική του πειράματος θα κριθεί σε δύο αλληλένδετα πεδία, στο κοινωνικό και το ιδεολογικό, αν εξαιρέσουμε την έκθεση της παρατεταμένης κρίσης του συστημικού ΠΑΣΟΚ. Στο κοινωνικό πεδίο, στο βαθμό που ο ΣΥΝασπισμός θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή γενεακή/μεσοστρωματική επιρροή του προς συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

□ Η δυναμική του πειράματος θα κριθεί σε δύο αλληλένδετα πεδία, στο κοινωνικό και το ιδεολογικό, αν εξαιρέσουμε την έκθεση της παρατεταμένης κρίσης του συστημικού ΠΑΣΟΚ. Στο κοινωνικό πεδίο, στο βαθμό που ο ΣΥΝασπισμός θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή γενεακή/μεσοστρωματική επιρροή του προς συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Είναι εφικτός ο διάλογος για την τύχη της αριστεράς; Η απάντηση στο ερώτημα είναι ποιας αφορά αυτή η συζήτηση και ποιο είναι το διακύβευμά της. Όλα δείχνουν ότι οι παλιές προσεγγίσεις περί κεντροαριστεράς είναι ξεπερασμένες. Ακόμη και η συζήτηση για συγκρότηση μιας ενιαίας κίνησης του ΠΑΣΟΚ αριστεράς δείχνει να έχει μικρό ενδιαφέρον για τις νέες δυνάμεις που εγκαταλείπουν κατά κύριο λόγο το ΠΑΣΟΚ.

Αν, λοιπόν, αυτή η ηγεσία καταφέρει πρώτον, να βρει τον βηματισμό της μετά το συνέδριο -αποκαθιστώντας, επιτέλους, την εσωτερική δημοκρατία και την πολιτική αξιοπιστία του κόμματος- και δεύτερον, να αποδείξει έμπροκτα ότι πιστεύει πράγματι στην ισότιμη συνεργασία, τότε το ερώτημα που ανακύπτει εύλογα είναι: γιατί όχι; Επειδή τα μικρότερα κόμματα βρίσκονται σε άνοδο; Τόσο το καλύτερο. Δεν θα είχε πολλαπλασιαστικά

Ο Γ. Σωτηρέλης θεωρεί πως η άνοδος του ΣΥΝ θα είχε πολλαπλασιαστικά ευεργετικές επιδράσεις σε μια συμμαχία στην οποία η πέραν του ΠΑΣΟΚ αριστερά θα έπαιζε το ρόλο του ρυμουλκού προς «αριστερότερους» και «ηθικότερους» καταθευθόνσεις.

Επισημαίνει ότι όταν η άρνηση συνεργασίας εκκινεί από μια ψευδοαίσθηση πλήρους αντροπής του πολιτικού σκηνικού, έχουμε να κάνουμε με μια καθήλωση στο στάδιο του ιδεολογικού ναρκισσισμού.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Το τελευταίο διάστημα βρέθηκε στο επίκεντρο της πολιτικής ζωής μια έντονη πλέον ευκαιριακή συζήτηση για τις προοπτικές συνεργασιών στον χώρο της ευρείας αριστεράς.

Από το πρώτο χαρακτηριστικό σχετίζεται με ένα «γενεακό ζήτημα». Εμπερικλείει, ως αφεπτηριακή στρατηγική στόχευση, τη νέα γενιά (των 700 ευρώ) και, ειδικότερα, τον φοιτητικό πληθυσμό. Οι φοιτητικές καταλήψεις και η εναντίωση στην ανθεώρηση του άρθρου 16 έδωσαν στην Συνασπισμό τη ζωτική δημοσιότητα-ορατότητα, αλλά και τον πίστωση με εργαλειολογική χρησιμότητα, ώστε να κατορθώσει στο εξής να οικειοποιηθεί μέρος μιας διευρυμένης κοινωνικής διαμართρίας στο «σύστημα» του δικοματωκού.

□ Η αναρίθμηση αυτών των κεντρικών γνωρισμάτων πιστοποιεί την ανάδωση ενός νεο-αριστερού κοινωνιο-ρραϊσμού διαμართρίας («αντίστασης») με διακριτομένη, αλλά μη υλοποιημένη ακόμα, θέληση ηγεμονίας.

Νέου, γιατί εκφράζεται και σε νέους «τόπους», μιτιακά/διαδικτυακά, ενσωματώνοντας ταυτόχρονα σε περίοψη θέση μετα-υλιστικά αιτήματα (π.χ. περιβάλλον, δικαιώματα, μπλόγκερ, κ.λπ.).

Και ραικισμός, γιατί οι ποιητικές υπερβάσεις από την πλευρά της αδιάφθορης, νεοφιλικής, επιλεκτικά υπερ-προοδευτικής ηγεσίας εγκαλούν ευθέως «αριστερότερους» και «ηθικότερους» καταθευθόνσεις.

Επισημαίνει ότι όταν η άρνηση συνεργασίας εκκινεί από μια ψευδοαίσθηση πλήρους αντροπής του πολιτικού σκηνικού, έχουμε να κάνουμε με μια καθήλωση στο στάδιο του ιδεολογικού ναρκισσισμού.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΩΤΗΡΕΛΗ***

Ο Γ. Σωτηρέλης θεωρεί πως η άνοδος του ΣΥΝ θα είχε πολλαπλασιαστικά ευεργετικές επιδράσεις σε μια συμμαχία στην οποία η πέραν του ΠΑΣΟΚ αριστερά θα έπαιζε το ρόλο του ρυμουλκού προς «αριστερότερους» και «ηθικότερους» καταθευθόνσεις.

Επισημαίνει ότι όταν η άρνηση συνεργασίας εκκινεί από μια ψευδοαίσθηση πλήρους αντροπής του πολιτικού σκηνικού, έχουμε να κάνουμε με μια καθήλωση στο στάδιο του ιδεολογικού ναρκισσισμού.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

Ο Ανδρ. Πανταζόπουλος, αφού καταγράφει πέντε αλληλοενισχυόμενα χαρακτηριστικά της κίνησης του ΣΥΝ να υπερβεί το δικοματωκό σύστημα, επισημαίνει ότι η δυναμική του πειράματος θα εξαρτηθεί από το αν ο ΣΥΝ θα κατορθώσει να διευρύνει τη σημερινή επιρροή του προς τα συντηρητικότερα ραικά στρώματα.

δημοκρατικές κυβερνήσεις.

Η σοσιαλδημοκρατία δεν είναι συνολικά μια χαμένη υπόθεση για την αριστερά. Είναι ένα ανοιχτό στοίχημα που πρέπει να κερδηθεί, γιατί είναι η μόνη της ελπίδα να γίνει πλειοψηφική δύναμη. Ετσι, θα συμφωνήσω μεν (και θα υπερεκοντώσω ίσως) στη σκληρή κριτική ορισμένων εκδοχών της -που φαίνεται να έχουν διαβεί τον Ρουβίκωνα της μετάλλαξης και της ενσωμάτωσης-, αρχει όμως αυτή να μην καταλήγει σε προτάσεις γενικής απόρριψης.

ΠΥπό ένα τέτοιο πρίσμα νομίζω ότι πρέπει να αντιμετωπιστεί και το ΠΑΣΟΚ, το οποίο τα προηγούμενα χρόνια κινήθηκε στα δύο άκρα ενός ιδιότυπου πολιτικού εκκρεμούς: Από τον εκρηκτικό αρχηγικό λαϊκισμό του Αντρέα και τον έντονα οραματικό και ρηξικέλευθο, πλην θολό και συγκεχυμένο, λόγο περί «αλλαγής», που οδήγησαν σε ιδεολογικοπολιτικές παλινωδίες, πέρασε απότομα στον σοβαρό πλην αποστεωμένο τεχνοκρατισμό του Σημίτη και στον προσγεωμένο πλην ιδεολογικά άχρστομο λόγο περί «εκσυγχρονισμού», που εν πολλοίς ερημηνεύθηκε και εφαιρόσθηκε σαν άκριτη προσαρ-

τική ανωριμότητα (μικρομεγαλισμός, οβανασισμός). Το ΠΑΣΟΚ δεν είναι κάτι άλλο, που απλώς «έκλεψε τα συνθήματα της αριστεράς». Ηταν και εξακολουθεί να είναι, η σοσιαλιστική- συνιστώσα της αριστεράς.

Σε ό,τι αφορά τη σημερινή ηγεσία του, πολλά μν μπορεί να της προσάψει κανείς -προσωπικά το έχω κάνει επανειλημμένα- αλλά πρέπει νομίζω να της αναγνωρισθούν καλές προθέσεις, τόσο για την επιστροφή στις κοινωνικές ρίζες της αριστεράς (ως απαρέγκλιτη προϋπόθεση για την αναζωογόνηση του προοδευτικού χώρου), όσο και για την αποστασιοποίηση από τα ποικίλα εθνοθησιακά κέντρα επιρροής.

Αν, λοιπόν, αυτή η ηγεσία καταφέρει πρώτον, να βρει τον βηματισμό της μετά το συνέδριο -αποκαθιστώντας, επιτέλους, την εσωτερική δημοκρατία και την πολιτική αξιοπιστία του κόμματος- και δεύτερον, να αποδείξει έμπροκτα ότι πιστεύει πράγματι στην ισότιμη συνεργασία, τότε το ερώτημα που ανακύπτει εύλογα είναι: γιατί όχι; Επειδή τα μικρότερα κόμματα βρίσκονται σε άνοδο; Τόσο το καλύτερο. Δεν θα είχε πολλαπλασιαστικά

ευεργετικές επιπτώσεις μια συμμαχία στην οποία η πέραν του ΠΑΣΟΚ αριστερά, από ισχυρότερες θέσεις αλλά και διατηρώντας την αυτονομία της, θα έπαιζε τον ρόλο ρυμουλκού προς «αριστερότερους» και «ηθικότερους» καταθευθόνσεις;

Ε αυτό, βέβαια, δεν σημαίνει προσχώρηση άνευ όρων. Όταν όντως δεν υπάρχουν περιθώρια συνεργασίας, προέχει η πολιτική αξιοπρέπεια. Όταν, όμως, η άρνηση συνεργασίας εκκινεί από μια (ψευδ)αίσθηση πλήρους αντροπής του σκηνηκόμου και διατυπώνεται πλέον αλαζονικά και αξιωματικά, σαν μια εκ των προτέρων και εξ ορισμού επιλογή, δηλαδή σαν μια δεδομένη στάση παντός καιρού, θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για οινεια καθήλωση στο στάδιο του ιδεολογικού ναρκισσισμού και της πολιτικής δυσανεξίας.

Κι αυτό αναπόφευκτα συνεπάγεται, παρά τη βασιμότητα πολλών ενστάσεων απέναντι στο σημερινό ΠΑΣΟΚ, μια γενικότερη καθήλωση της προοδευτικής προσπάθειας...

Η αριστερά και η εξουσία

Η αριστερά θέλει την εξουσία για να αλλάξει τα πράγματα. Συγχρόνως, η θεωρία της αριστεράς δεν αφορά μόνο τις αδικίες που υπάρχουν ή τις αξίες που περιθωριοποιούνται. Αφορά τους κοινωνικούς συσχετισμούς και τους θεσμούς στους οποίους κρυσαθλιώνονται αυτοί οι συσχετισμοί, που δεν επιτρέπουν τη μονιμότερη διόρθωση των αδικιών ή την ανάδειξη άλλων αξιών. Ετσι, η αριστερά μιλά για διαρθρωτικές αλλαγές, επιμέρους ριζικές με το υπάρχον σύστημα, δηλαδή τον μετασχηματισμό της κοινωνίας.

Επίσης, η αριστερά μιλά για διαρθρωτικές αλλαγές, επιμέρους ριζικές με το υπάρχον σύστημα, δηλαδή τον μετασχηματισμό της κοινωνίας. ● Υπάρχουν δύο εξαιρέσεις σε αυτή την επιδίωξη: Η πρώτη έχει να κάνει με τις περιπτώσεις που εγκλωβισμένοι κινδύνουν για το δημοκρατικό πολιτεύμα, όπως στην περίοδο της ανόδου του φασισμού. Τότε η αριστερά μπορεί να υιοθετήσει μια πιο αμυντική πολιτική, της οποίας ο στόχος είναι να μην αλλάξει δραματικά το πεδίο όπου εξελίσσονται οι κοινωνικοί και πολιτικοί αγώνες.

Του **ΕΥΚΛΕΙΔΗ ΤΣΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ***

Η άλλη περίπτωση είναι όταν η αριστερά βγαίνει από μια βαριά ήττα στο πολιτικό και στο ιδεολογικό επίπεδο. Κάπως έτσι ήταν η συγκυρία της δεκαετίας του ενενήντα, με την πτώση των καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη και τη, σχεδόν ομοκλήρωτική, ηγεμονία του νεοφιλελευθερισμού. Χωρίς δική της ατζέντα, η αριστερά ακολούθησε, σμόρμενη σαν επικουρική δύναμη, σε εγχειρήματα που στόχο είχαν κάθε άλλη από το να αλλάξουν τα πράγματα.

Επίσης, η αριστερά μιλά για διαρθρωτικές αλλαγές, επιμέρους ριζικές με το υπάρχον σύστημα, δηλαδή τον μετασχηματισμό της κοινωνίας. ● Υπάρχουν δύο εξαιρέσεις σε αυτή την επιδίωξη: Η πρώτη έχει να κάνει με τις περιπτώσεις που εγκλωβισμένοι κινδύνουν για το δημοκρατικό πολιτεύμα, όπως στην περίοδο της ανόδου του φασισμού. Τότε η αριστερά μπορεί να υιοθετήσει μια πιο αμυντική πολιτική, της οποίας ο στόχος είναι να μην αλλάξει δραματικά το πεδίο όπου εξελίσσονται οι κοινωνικοί και πολιτικοί αγώνες.

Η άλλη περίπτωση είναι όταν η αριστερά βγαίνει από μια βαριά ήττα στο πολιτικό και στο ιδεολογικό επίπεδο. Κάπως έτσι ήταν η συγκυρία της δεκαετίας του ενενήντα, με την πτώση των καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη και τη, σχεδόν ομοκλήρωτική, ηγεμονία του νεοφιλελευθερισμού. Χωρίς δική της ατζέντα, η αριστερά ακολούθησε, σμόρμενη σαν επικουρική δύναμη, σε εγχειρήματα που στόχο είχαν κάθε άλλη από το να αλλάξουν τα πράγματα.

Επίσης, η αριστερά μιλά για διαρθρωτικές αλλαγές, επιμέρους ριζικές με το υπάρχον σύστημα, δηλαδή τον μετασχηματισμό της κοινωνίας. ● Υπάρχουν δύο εξαιρέσεις σε αυτή την επιδίωξη: Η πρώτη έχει να κάνει με τις περιπτώσεις που εγκλωβισμένοι κινδύνουν για το δημοκρατικό πολιτεύμα, όπως στην περίοδο της ανόδου του φασισμού. Τότε η αριστερά μπορεί να υιοθετήσει μια πιο αμυντική πολιτική, της οποίας ο στόχος είναι να μην αλλάξει δραματικά το πεδίο όπου εξελίσσονται οι κοινωνικοί και πολιτικοί αγώνες.

Η άλλη περίπτωση είναι όταν η αριστερά βγαίνει από μια βαριά ήττα στο πολιτικό και στο ιδεολογικό επίπεδο. Κάπως έτσι ήταν η συγκυρία της δεκαετίας του ενενήντα, με την πτώση των καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη και τη, σχεδόν ομοκλήρωτική, ηγεμονία του νεοφιλελευθερισμού. Χωρίς δική της ατζέντα, η αριστερά ακολούθησε, σμόρμενη σαν επικουρική δύναμη, σε εγχειρήματα που στόχο είχαν κάθε άλλη από το να αλλάξουν τα πράγματα.

Επίσης, η αριστερά μιλά για διαρθρωτικές αλλαγές, επιμέρους ριζικές με το υπάρχον σύστημα, δηλαδή τον μετασχηματισμό της κοινωνίας. ● Υπάρχουν δύο εξαιρέσεις σε αυτή την επιδίωξη: Η πρώτη έχει να κάνει με τις περιπτώσεις που εγκλωβισμένοι κινδύνουν για το δημοκρατικό πολιτεύμα, όπως στην περίοδο της ανόδου του φασισμού. Τότε η αριστερά μπορεί να υιοθετήσει μια πιο αμυντική πολιτική, της οποίας ο στόχος είναι να μην αλλάξει δραματικά το πεδίο όπου εξελίσσονται οι κοινωνικοί και πολιτικοί αγώνες.

Η άλλη περίπτωση είναι όταν η αριστερά βγαίνει από μια βαριά ήττα στο πολιτικό και στο ιδεολογικό επίπεδο. Κάπως έτσι ήταν η συγκυρία της δεκαετίας του ενενήντα, με την πτώση των καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη και τη, σχεδόν ομοκλήρωτική, ηγεμονία του νεοφιλελευθερισμού. Χωρίς δική της ατζέντα, η αριστερά ακολούθησε, σμόρμενη σαν επικουρική δύναμη, σε εγχειρήματα που στόχο είχαν κάθε άλλη από το να αλλάξουν τα πράγματα.

Επίσης, η αριστερά μιλά για διαρθρωτικές αλλαγές, επιμέρους ριζικές με το υπάρχον σύστημα, δηλαδή τον μετασχηματισμό της κοινωνίας. ● Υπάρχουν δύο εξαιρέσεις σε αυτή την επιδίωξη: Η πρώτη έχει να κάνει με τις περιπτώσεις που εγκλωβισμένοι κινδύνουν για το δημοκρατικό πολιτεύμα, όπως στην περίοδο της ανόδου του φασισμού. Τότε η αριστερά μπορεί να υιοθετήσει μια πιο αμυντική πολιτική, της οποίας ο στόχος είναι να μην αλλάξει δραματικά το πεδίο όπου εξελίσσονται οι κοινωνικοί και πολιτικοί αγώνες.

Η άλλη περίπτωση είναι όταν η αριστερά βγαίνει από μια βαριά ήττα στο πολιτικό και στο ιδεολογικό επίπεδο. Κάπως έτσι ήταν η συγκυρία της δεκαετίας του ενενήντα, με την πτώση των καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη και τη, σχεδόν ομοκλήρωτική, ηγεμονία του νεοφιλελευθερισμού. Χωρίς δική της ατζέντα, η αριστερά ακολούθησε, σμόρμενη σαν επικουρική δύναμη, σε εγχειρήματα που στόχο είχαν κάθε άλλη από το να αλλάξουν τα πράγματα.

Επίσης, η αριστερά μιλά για διαρθρωτικές αλλαγές, επιμέρους ριζικές με το υπάρχον σύστημα, δηλαδή τον μετασχηματισμό της κοινωνίας. ● Υπάρχουν δύο εξαιρέσεις σε αυτή την επιδίωξη: Η πρώτη έχει να κάνει με τις περιπτώσεις που εγκλωβισμένοι κινδύνουν